

2018. GODINA KROZ NAŠU PRIZMU

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ

www.gamn.org

Podgorica, februar 2019. godina

Za izdavača

Boris Raonić

Urednica

Kristina Ćetković

Autori izvještaja

GA tim

Korektura

Jelena Ristović

Prevod

Jelena Ristović

Dizajn i priprema za štampu

Zoran Zola Vujačić

Stampa

AP Print Podgorica

Tiraž

250

Navođenje i korišćenje informacija iz ovog izvještaja u neprofitnim publikacijama ili sredstvima javnog informisanja, u svrhu informisanja građana, kao i korišćenje za druge nekomercijalne svrhe, dozvoljeno je, uz obavezno navođenje izvora i vlasnika autorskog prava. Korišćenje materijala u bilo koje druge svrhe nije dopušteno bez prethodnog odobrenja Građanske alijanse.

Pojedine slike u izvještaju su preuzete sa interneta u skladu sa „Creative Commons licence“.

Izrazi koji se u ovom izvještaju koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju izraze u ženskom rodu.

SADRŽAJ

Uvod	4
Nova struktura za nove izazove	6
Programske aktivnosti: Program ljudskih prava i pravde	7
Medijski program	12
Dobro upravljanje	17
Projekti 2018/2019	22
Kandidature/članstva	25
Rekli su o nama...	26
Prihodi i rashodi	28
Donatori	29
Partneri	30
Građanska alijansa.....	34

UVOD

Za nama je još jedna godina tokom koje se crnogorsko društvo nedovoljnom brzinom nastavilo približavati Evropskoj uniji, kao simboličkom okviru poštovanja principa ljudskih prava i vladavine zakona. Polako ali sigurno sve je manje poglavlja koja treba otvoriti, zakona koje treba usvojiti ili strategija koje treba započeti. Sve je manje mogućnosti za formalno ispunjavanje mjerila društvenih promjena. S druge strane, suštinski napredak, kao predviđeni rezultat zatvaranja poglavlja, implementacija zakona i realizacija strategija – još uvijek je nedostizan. Na žalost, i pored nesporne ključne odgovornosti sve tri grane vlasti, predstavnici političkih partija, medija i civilnog društva nisu uspjeli da nametnu kvalitetne alternative i usmjere proces društvenih reformi ličnim primjerima.

Takva situacija potencira prvi ključni problem crnogorskog društva - slabo ko prepozna je javni interes, jer se javna scena pretvara u arenu klanovskih sukoba, zamaskiranih brigom o državi, ljudskim pravima, reformama, ekonomijom ili životnom okolinom.

Bili smo svjedoci još jedne godine tokom koje se crnogorsko društvo presporo nastavilo udaljavati od negativnog nasljeđa devedesetih godina, koje je obilježio ratni kolaps svih društvenih uzusa i početak velikih privatizacija stečenih društvenih resursa. Društvena rekonfiguracija, kao rezultat tih promjena i danas je najveća prepreka smislenim promjenama u crnogorskom društву. No, rijetko je ko spremam da se suoči sa ružnom slikom crnogorskog društva, stoga su pogledi toliko usmjereni ka idealizovanoj prošlosti, u kojoj tražimo legitimitet za današnje političko djelovanje.

Antifašisti i suverenisti ponosno promovišu SFRJ ikonografiju, slaveći današnju Crnu Goru kao nastavak jugoslovenskog antifašizma i međuetničkog sklada. Naravno, pametno čuteći na zabrinjavajuće podatke o porastu etničkih distanci u modernoj Crnoj Gori, a da ne govorimo o razbijanju ekonomske supstance socijalističke Crne Gore koju današnji neoliberali, uprkos strastvenoj posvećenosti, još uvijek nisu uspjeli dokrajčiti kroz nestvarne privatizacije i privatno-javna partnerstva. S druge strane, revizijom istorijskih činjenica i usponom nacionalizma i klerikalizma – prikrivenih zabrinutošću zbog brojnih i nespornih kršenja ljudskih prava tokom komunizma, nastoje se ukinuti ključna nasljeđa sekularne i antišastičke jugoslovenske tradicije, počevši od ideje građanske države do rodne ravnopravnosti.

Takva situacija potencira drugi ključni problem crnogorskog društa – borba oko novog tumačenja prošlosti nije dokona polemika različitih istorija i istoričara, već fundamentalni sukob različitih vizija budućnosti.

Kontekst crnogorskih društvenih reformi, omeđen sa ova dva problema, dodatno je zakomplikovan političkom krizom, kao i izrazito nepovoljnim regionalnim i globalnim trendovima, u kojima su demokratija, ljudska prava, iskonski liberalizam i solidarnost – najveći gubitnici.

To je i kontekst u kojem Građanska alijansa nastavlja sa svojom misijom i svojim aktivnostima.

Kada smo krenuli sa ujedinjavanjem nekoliko aktivističkih organizacija – mislili smo da će u 2018. godini većina problema kojima se bavimo i teze koje zastupamo biti nezanimljiva većini građana, jer jednostavno neće predstavljati toliko bitne društvene probleme. Na žalost, nismo bili u pravu. Te teme su danas još važnije nego prije sedam godina.

No, ni mi nismo sami. Nastavili smo sa umrežavanjem svih građanskih aktivista. I dalje smo više na terenu, sa žrtvama kršenja ljudskih prava, negoli na brojnim okruglim stolovima i seminarima. I dalje smo mnogo više u društvu ljudi koji slabije razumiju fraze kao što su logframe, lump sum ili overheads, ali itekako poznaju svoje lokalne zajednice i probleme običnih ljudi.

Vidimo se u 2019!

Boris Raonić

Programski direktor

NOVA STRUKTURA ZA NOVE IZAZOVE

Uspješno smo ostvarili zacrtani Strateški plan iz prethodnih godina, a početkom godine kreirali smo novi čijim sprovođenjem idemo kroz nove izazove i odgovarajući na potrebe sa kojima se suočavamo na putu izgradnje demokratskog društva evropskih vrijednosti.

U cilju efikasnijeg obavljanja posla, kao i potrebama i informacijama koje smo u prethodnom periodu dobijali sa terena, odlučili smo se na prestrukturiranje programa. Donijeli smo zajedničku odluku i početkom 2018. godine, umjesto pet dotašnjih programa - formirali tri nova programa.

Program ljudskih prava i Program vladavine prava ujedinjeni su u **Program ljudskih prava i pravde**.

Program dobrog upravljanja i Škola demokratskog rukovođenja sada su dio **Dobrog upravljanja**. Škola demokratskog rukovođenja prerasla je u Školu političkih studija.

I dalje smo zadržali **Medijski program**.

PROGRAMSKE AKTIVNOSTI

PROGRAM LJUDSKIH PRAVA I PRAVDE

Program ljudskih prava i pravde bio je fokusiran na suočavanje sa prošlošću, probleme torture i diskriminacije, politički motivisano nasilje, slobodu izražavanja, slobodu udruživanja i okupljanja, zaštitu ličnih podataka, vjerske slobode, manjinska prava, status raseljenih lica, ekonomska i socijalna prava, kao i obilježavanje važnih datuma iz ove oblasti.

Kroz ovaj program pratili smo kvalitet sprovođenja zakona, ali i radili monitoring, istraživanja i dokumentovanja kršenja ljudskih prava, njihovo procesuiranje i zastupanje žrtava pred nadležnim sudovima i državnim organima. Neke od aktivnosti podrazumijevale su i kontrolu rada sudova, tužilaštva, Uprave policije, ZIKS-a i drugih državnih institucija, kao i edukaciju donosilaca odluka i lidera.

- Kroz projekat „Reforma sistema izvršenja krivičnih sankcija“, koji je finansirala Ambasada Holandije i koji je započet 2016. a završen sredinom 2018. godine, pružili smo podršku sistemu izvršenja krivičnih sankcija sa fokusom na izazove u oblasti bezbjednosti i poštovanje ljudskih prava lica koja su lišena slobode. Tokom projekta: održana je konferencija sa preko 50 učesnika i donosioca odluka; objavljen je dvogodišnji izvještaj o stanju poštovanja ljudskih prava lica koja se nalaze u zatvoru, psihijatrijskoj bolnici i policijskim pritvorima; realizovan je veliki broj obuka za službenike obezbeđenja, policije i medicinskog osoblja u ZIKS-u; redovno je sproveden monitoring prostorija za zadržavanje i objavljena je analiza sa preporukama koja se odnosi na sistem bezbjednosti.

- Projektom „**Zajedno za progres u pregovaračkim poglavljima 23 i 24**“, koji je finansijski podržao BTD (The Balkan Trust for Democracy - German Marshall Fund Project), željeli smo da utvrdimo ključne slabosti u pravosudnom sistemu, posebno u radu osnovnih sudova putem građanskog monitoringa i na taj način pružimo osnovu za zagovaranje održivih rješenja u okviru pomenutih poglavlja. Cilj nam je bio da započnemo javni dijalog i angažujemo ključne zainteresovane strane kako bi radili na pronalaženju rješenja za pitanja postizanja standarda za poglavlja 23 i 24.

Tokom pomenutog projekta objavili smo bilten „Bukovica savršen zločin“, kao i publikaciju „Pregled pregovaračkog procesa za poglavlja 23 i 24“. Potpisali smo memorandume o saradnji sa Odborom za ljudska prava i slobode, Odborom za evropske integracije i Zakonodavnim odborom Skupštine, kao i sa Vrhovnim sudom Crne Gore. Održali smo i seminar u Školi političkih studija na temu pregovaračkih poglavlja 23 i 24, a u 2019. godini očekuje nas monitoring rada osnovnih sudova.

- Sprovodeći projekat „**Osnazivanje Direkcije za uslovnu slobodu i sistema alternativnih sankcija u Crnoj Gori**“, koji je finansijski podržao Helsinski komitet, uradili smo analizu probacije u Crnoj Gori i izvještaj, koji će biti objavljen početkom 2019. godine.
- Kroz projekat „**Ujedinjena podrška romskoj inkluziji u Crnoj Gori**“, na kojem je GA partner a koji je finansirala Fondacija za otvoreno društvo, pratili smo sektor socijalne zaštite, obrazovanja, zapošljavanja, stanovanja i budžet, te dali doprinos mapiranju ključnih prepreka koje stoje na putu uspješnoj integraciji Roma i Egipćana.

Koaliciju je osnovala NVO Mladi Romi, a u njoj su učestvovale NVO Centar za romske inicijative i Romska organizacija mladih “Koračajte s nama - Phiren Amenca”. Između ostalih aktivnosti,

u oktobru smo organizovali panel diskusiju u okviru Roma Pride-a „Doprinos medija smanjenju predrasuda o Romima“. U saradnji sa koalicionim partnerima podnijeli smo Skupštini *Inicijativu za izmjenu Zakona o izboru odbornika i poslanika*, s namjerom da se Romima omogući da imaju predstavnika u parlamentu, a redovno smo i zagovarali za prava Roma na različitim adresama.

- Tokom 2018. godine nastavili smo sa realizacijom projekta „**Koalicija za doprinos zadovoljenju prava i potreba lica sa invaliditetom**“ koji je počeo 2017. godine. Projekat je finansirala Komisija za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću. Cilj projekta je bio da se doprineće da lica sa invaliditetom u kontinuitetu zadovoljavaju potrebe i prava bez diskriminacije u skladu sa Ustavom, međunarodnim konvencijama i drugim propisima u oblastima participacije, pristupačnosti, jednakosti, zapošljavanja, obrazovanja, socijalne i zdravstvene zaštite, kao i da se utvrde barijere i definiju preporuke za unapređenje stanja.

Osnovali smo koaliciju nevladinih organizacija za prava osoba sa invaliditetom u kojoj su, pored Inicijative mladih za ljudska prava (YIHR), bili uključeni Savez udruženja paraplegičara Crne Gore, Udruženje paraplegičara iz Podgorice, Bara i Pljevalja. Sprovodeći projekat, pratili smo realizaciju Akcionog plana za 2016-2017. godinu, objavili izvještaj, organizovali okrugli sto i sproveli kampanju za usvajanje preporuka.

- Bavili smo se i pitanjima mladih kroz projekat „**Potraga za pravima mladih – Obilježavanje Međunarodnog dana mladih**“, koji je finansijski podržalo Ministarstva sporta - Direktorat za mlađe. Željeli smo da kroz obilježavanje Međunarodnog dana mladih utičemo na podizanje svijesti mladih o važnosti njihovog učešća i upoznamo ih sa radom institucija i organizacija u oblasti: zapošljavanja, obrazovanja, donošenja odluka, razvoja zajednice i kreiranja i sprovođenja politika, zdravlja, kulture i omladinske politike. Planirano smo realizovali kroz Potragu za pravima mladih u Nikšiću i Studijsku posjetu institucijama i organizacijama u Podgorici.

- I ove godine obilježili smo **Međunarodni dan ljudskih prava**, u saradnji sa Institucijom zaštite ljudskih prava i sloboda, Vladom Crne Gore, Delegacijom Evropske unije u Crnoj Gori, EU Info centrom, Ujedinjenim nacijama u Crnoj Gori, Savjetom Evrope, Misijom OEBS-a u Crnoj Gori i Udruženjem pravnika. Ovo je prvi put da su sve međunarodne organizacije iz ove oblasti, sa domaćim

institucijama i organizacijama, zajedno radile na obilježavanju ovog značajnog datuma. Centralna aktivnost proslave bila je konferencija „Zaštita ljudskih prava i osnovnih sloboda u Crnoj Gori“ koja je okupila više od stotinu učesnika iz zemlje i inostranstva. Na konferenciji smo diskutovali o prevenciji nasilja nad ženama i zaštiti od mučenja i nehumanog postupanja.

U sklopu proslave Međunarodnog dana ljudskih prava organizovali smo i humanitarni turnir u basketu a prikupljena sredstva donirali za djecu sa smetnjama u razvoju, kao i predavanje za studente i simulaciju suđenja.

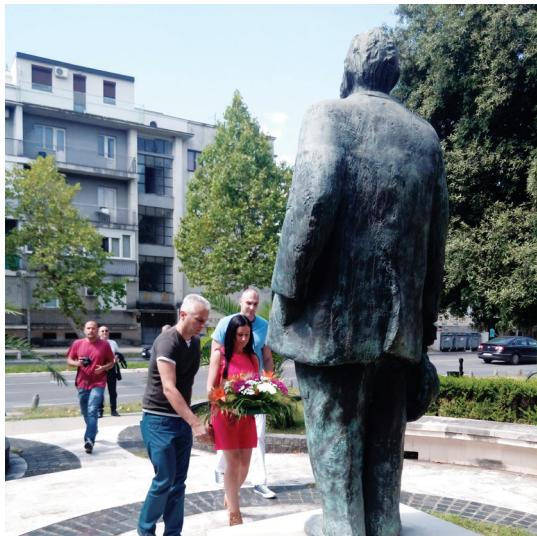
Bili smo učesnici emisije „Okvir“ na TVCG na temu ljudskih prava u Crnoj Gori.

Ove godine smo po drugi put organizovali takmičenje za srednjoškolce „Potraga za ljudskim pravima“, u kojem je učestvovalo 27 srednjih škola iz Crne Gore. Pobjednici takmičenja bili su učenici i nastavnici iz Gimnazije „Panto Mališić“ iz Berana, Srednje mješovite škole „Braća Selić“ iz Kolašina i Prve srednje stručne škole iz Nikšića. U saradnji sa Ministarstvom prosvjete u osnovnim školama održan je čas na temu ljudskih prava.

- Zajedno sa Ambasadom Palestine u Podgorici obilježili smo **Dan djeteta u Palestini**, početkom aprila 2018.
- Povodom **130 godina od proglašenja Opštег imovinskog Zakonika za Knjaževinu Crnu Goru**, Građanska alijansa donirala je 37 naslova monografskih publikacija iz oblasti zaštite i promocije ljudskih prava, kontrole rada državnih organa i sl. odjeljku Centralne univerzitetske biblioteke na Pravnom fakultetu.

Građanska alijansa je i tokom 2018. godine inicirala i učestvovala u više humanitarnih akcija.

MEDIJSKI PROGRAM

Medijski program je pokrenut kako bi se iskoristili različiti "talenti" svih članova organizacija YIHR i „35mm“, te stvorio prostor za razmjenu informacija između građana i institucija sistema i izvršio veći uticaj na demokratizaciju društva u cjelini.

Medijskim programom želimo da doprinesemo stvaranju boljeg društva u Crnoj Gori ali i regionu Balkana. Za nas, bolje društvo predstavlja poštovanje ljudskih prava i vladavine prava, te posebno javnu odgovornost i transparentnost Vlade i njenih institucija, uz neizostavnu slobodu govora građana.

U 2018. godini nastavili smo sa zacrtanim i aktivno radili na promociji i razvoju istraživačkog novinarstva, edukaciji o etičkom novinarstvu i medijskoj pismenosti, prevenciji nasilja na internetu i govora mržnje, produkciji medijskog sadržaja, i to kroz nekoliko projekata.

- Početak godine obilježila je realizacija projekta „**Neispričane priče: novinari u opasnosti**“ i predstavljanje dokumentarca o napadima na novinare i medije u Crnoj Gori, koji su se desili proteklih godina. Projekat je finansijski podržala Evropska unija posredstvom Hrvatskog novinarskog udruženja, kroz program „Zaštita slobode medija i slobode izražavanja na Zapadnom Balkanu“. Činjenica da je procenat nerazvijenih napada velik, pored zabrinjavajućih podataka o neaktivnosti državnih organa, dovodi do toga da je podizanje svijesti javnosti povodom ovih tema od ključne važnosti.

Dokumentarac "Silom na Sedmu, slučaj Crna Gora" koji se nalazi na našem YouTube kanalu (<https://www.youtube.com/watch?v=ZqQ40xHxJ30&t=1s>) premijerno je prikazan na TV Vijesti sredinom aprila 2018. godine, a pratila ga je žestoka javna debata na panel diskusiji koja je upriličena tim povodom krajem istog mjeseca. U njoj su,

između ostalih, učestvovali predstavnici Komisije za istraživanje napada na novinare, tužilaštva, Ministarstva unutrašnjih poslova, Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, Ambasade SAD, OEBS-a, Sindikata medija i Društva profesionalnih novinara Crne Gore. Dokumentarac je izazvao pažnju javnosti i debata je nastavljena u medijima nakon događaja.

Dokumentarac, kao finalni rezultat, jeste kruna našeg medijskog pregnuća u 2018. godini.

- Projekat „**ISTRAŽUJ kao novinar, OTKRIJ medijsku pismenost**“ smo počeli u drugoj polovini 2018. godine i do kraja godine su ga obilježile četiri radionice sa dvije grupe.

Grupa od preko 20 studenata novinarstva i mladih novinara prošla je obuku za rad na istraživačkim pričama koje će biti objavljene u crnogorskim medijima. Pored iskusnih trenera, koji su ujedno i partneri na projektu, kao predavači gostovali su novinari/frilensi iz eminentnih novinskih agencija poput Assotiated Press-a i Reuters-a. U sklopu istog projekta, grupa aktivista je krajem 2018. godine prisustvovala treninzima o lažnim vijestima, otkrivanju propagande i jednostranog izvještavanja. Tokom obuke grupa od 20 aktivista/građana bila je u prilici da razvije vještine prepoznavanja pomenuih pojava. Zajedno sa predstvincima Sindikata medija sačiniće analizu monitoringa četiri štampana medija i jedne novinske agencije i predstaviti je javnosti sredinom 2019. godine. Polaznici će biti i u prilici da znanje stekeno tokom procesa prenesu drugima kroz aktivnosti koje će sami kreirati i sprovesti.

- Edukaciji javnosti o štetnosti lažnih vijesti i značaju poštovanja standarda branše i Kodeksa novinara/ki Crne Gore, ostali smo dosljedni i kroz projekat „**Bavimo se etikom i**

lažnim vijestima“ koji finansira Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori, u okviru Programa profesionalizacije medija, kao partnerska organizacija Agenciji MINA i Nezavisnoj organizaciji za medijski ekspertske napredak (NOMEN).

Krajnji korisnici projekta, koji je počeo sredinom 2018. godine i koji će trajati 15 mjeseci su: mediji, medijski profesionalci, novinska agencija MINA, samoregulatorna tijela, studenti novinarstva i građani, posebno mladi i civilni sektor.

Slijedeći dva posebna zadatka – promovisanje etičkog kodeksa i omogućavanje medijima da izvještavaju na fer, slobodan, profesionalan i etički način, u saradnji sa projektnim partnerima uključićemo se u promjene standarda medijskog izvještavanja kada je riječ o etičkom izvještavanju i sve većim zahtjevima publike za kvalitetnim i etičkim medijskim sadržajem, posebno u vezi sa EU integracijama Crne Gore.

Za potrebe projekta a u cilju što kvalitetnijeg informisanja javnosti kreirali smo i sajt mediji.me.

- Bili smo i jedna je od partnerskih organizacija na projektu „Mladi na filmu/Ti si na potezu–Izgradnja boljeg regiona kroz film“, koji sprovodi Centar za društveno ekonomski razvoj (CDER), uz podršku Regionalne kancelarije za saradnju mladih (RYCO), koji je imao za cilj promovisanje interkulturnog dijaloga i tolerancije i podrške pomirenju u regionu Zapadnog Balkana.

mentorji djeluju u svojim školama. Na ovaj način smo proširili mrežu osnovnih i srednjih škola u kojima nastavnici i učenici djeluju zajedno kroz uspostavljanje funkcionalnih partnerskih odnosa i saradnje nastavnika i učenika, ali i roditelja, u cilju prevencije konfliktnih situacija i pružanja pomoći u adekvatnom rješavanju postojećih problema. Projektom su realizovane i vršnjačke radionice, panel diskusije, online ispitivanje, medijska kampanja, kao i završna konferencija na temu „Škola kao resurs u prevenciji i borbi protiv govora mržnje na internetu“.

- U partnerstvu sa NVO SAFRA (Radio Krš), tokom 2018. godine realizovali smo projekat „**(Ne)Zastupljeni u medijima**“, kako bi povećali vidljivost maloljetnijih i marginalizovanih grupa, kao što su žene, Romi i Egipćani, LGBTIQ populacija, osobe sa inaktivitetom, žrtve nasilja u porodici i (bivši) korisnici droga. Projekat je počeo krajem 2017. godine, završen je sredinom 2018. godine a finansirala ga je Ambasada Australije u Beogradu.

Kako bi poboljšali način izvještavanja medija o pomenutim grupama i inicirali javni dijalog o uključivanju ovih grupa u društvo, te podigli svijest o njihovim pravima, uradili smo: ciljani monitoring medija u vezi sa izvještavanjem o marginalizovanim grupama; izgradili kapacitet članova pomenutih grupa za građansko novinarstvo; te pružili mentorsku podršku tokom izrade medijskih proizvoda. Zajednička javna kampanja je pokrenula dijalog o temama koje se tiču svake od identifikovanih grupa a polazna tačka je bila njihova perspektiva.

- Zajedno sa volonterskim klubovima gimnazija „Slobodan Škerović“ iz Podgorice i „25. maj“ iz Tuzi, kroz projekat „**Kreirajmo Crnu Goru bez mržnje**“ radili smo na podizanju svijesti i razvoju vještina i znanja potrebnih za ideju zajednica bez mržnje. Projekt je realizovan od 1. oktobra 2017. do 30. aprila 2018. godine a finansijski ga je podržao Savjet Evrope.

Radili smo na obrazovanju mladih o stigmatizaciji i diskriminaciji po etničkoj pripadnosti, religiji, nacionalnosti, polu, rodu i drugim osnovama. Zajedno sa njima tragali smo za mogućim rješenjima i „herojima“ koji mogu doprinijeti borbi protiv ksenofobije – strahu od drugih i „različitih“.

Realizovali smo dvodnevne treninge u četiri zajednice u Podgorici, Tuzima, Ulcinju i Baru, sa najmanje 100 mladih ljudi koji su tim putem naučeni i obučeni da koriste poseban obrazovni alat zasnovan na filmovima „SIGEMBR“ i „Za(o)tvoreni um“. Oni su, kroz dalji rad, zasnovan u velikoj mjeri na dinamičkim interakcijama i društvenim medijima, uspjeli da dođu do šire zajednice i na taj način doprinesu smanjenju korištenja govora mržnje i nasilja među mladima koji se zasnivaju na „razlikama“.

DOBRO UPRAVLJANJE

Dobro upravljanje obuhvata Školu političkih studija (www.sps.gamn.org) i građansku participaciju kroz insistiranje na transparentnoj i odgovornoj upravi. Misija Škole političkih studija je dodatna edukacija aktivnih i budućih donosilaca političkih odluka, prepoznatih nosilaca društvenih promjena i kreatora javnog mnjenja, potencijalnih i dejstvujućih inicijatora pozitivnih društvenih procesa i reformi. Osim edukacije, ovaj program kao svoj primarni zadatak vidi jačanje građanske svijesti, informisanje i osnaživanje građana kao i pružanje podrške građanskim incijativama i organizacijama koje dijele iste vrijednosti.

Za nama je godina u kojoj smo po 16. put dokazali da temelji na kojima je sazdana i postoji Škola političkih studija Crnoj Gori (do ove godine nosila je naziv Škola demokratskog rukovođenja) predstavljaju osnov svakog društva: dijalog, prihvatanje i poštovanje različitosti, edukacija. Iz perspektive Škole i svih polaznika koji su je pohađali, vrijednosti ljudskih prava i vladavine prava neizbjegjan su put ka transformaciji crnogorske države i društva, a izgradnja kapaciteta neizbjegjan korak.

U 2018. godini, a u skladu sa evropskim putem Crne Gore program smo fokusirali na proces pregovora u poglavljima 23 i 24. Tako je XVI generacija koju su činili predstavnici političkih partija, izvršne i zakonodavne vlasti, medija i nevladinog sektora imala priliku da sazna šta institucije sistema ali i svi drugi činioци procesa uspostavljanja vladavine prava, na tom putu, moraju učiniti, sa kojim se izazovima suočavaju i koji su dosadašnji rezultati.

- Početkom februara 2018. godine, održana je svečana ceremonija otvaranja i uvodni panel za novu XVI generaciju Škole političkih studija, u EU info centru u Podgorici. Na uvodnom panelu polaznici su se informisali o trenutnoj poziciji Crne Gore u procesu EU integracija a nakon toga je, u Budvi, nastavljen program prvog modula.

Tema seminara bila je "Poglavlje 23 – izazovi i proces pregovora" a fokusirali smo se na situaciju u sudstvu, ulogu Ustavnog suda u zaštiti ljudskih prava, značaju državne revizije, nezavisnosti i proaktivnosti Agencije za antikorupciju ali i na borbu protiv visoke korupcije, slobodu medija, procesuiranje ratnih zločina kao i na većinu oblasti koji su suština ovog poglavlja.

- Drugi modul za XVI generaciju realizovan je sredinom maja 2018. godine u Ulcinju. Tema seminara bila je "Poglavlje 24 – izazovi i proces pregovora", a u okviru njega učesnici su imali priliku da se informišu o sprovođenju standarda i praksi EU u oblasti azila, borbi protiv organizovanog kriminala, međunarodnoj policijskoj saradnji ali i o borbi protiv terorizma, radu Komisije za droge i pravosudnoj saradnji u građanskim i krivičnim stvarima.

- Program trećeg modula planiran je u skladu sa potrebama i sugestijama polaznika XVI generacije i održao se u Nikšiću krajem septembra. Seminar se fokusirao na "Vještine, znanje i vrijednosti za javni angažman" a predavanja su bila posvećena temama poput zaštite ljudskih prava, izazova poglavlja 27, dijaloga kao sredstva za prevazilaženje političke polarizacije, pravila protokola, komunikacije u kriznim situacijama i izazova u integracionim procesima u Crnoj Gori.
- Krajem novembra 2018. godine, grupa od 17 alumnista Škole političkih studija učestvovala je na Svjetskom forumu demokratije u organizaciji Savjeta Evrope, čija je tema bila „Rodna ravnopravnost – čija borba?“.

- Završni modul u okviru programa za XVI generaciju Škole političkih studija realizovan je krajem novembra u Podgorici. Tema modula bile su ključne prepreke i problemi u poglavljima 23 i 24, na kome su govorili Aleksandar Drljević, glavni pregovarač Crne Gore sa EU i NJ.E. Arne Sannes Bjørnstad, ambasador Kraljevine Norveške, koji je polaznicima uručio diplome.

Ova godina bila je i godina u kojoj su naše kolege iz Asocijacije škola političkih studija, imali ozbiljne probleme. Javnost smo upoznali sa hapšenjima kolega u Azerbejdžanu i Turskoj, kao i problemima u Ukrajini, Rusiji i ostalim zemljama.

- Škola je 2018. godine nastavila sa realizacijom nove faze projekta **“Javni dijalog o održivom korišćenju energije u Jugoistočnoj Evropi”** sa fokusom na regionalnu saradnju parlamentaraca o temama energetske efikasnosti, klimatskih promjena i urbane mobilnosti. Projekat se realizuje u saradnji sa partnerskim Školama iz pet zemalja regiona - iz Srbije, Makedonije, Albanije, Kosova i Bosne i Hercegovine, uz kontinuiranu podršku Otvorenog regionalnog Fonda za Jugoistočnu Evropu - Energetska efikasnost Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH (GIZ).

Početkom juna 2018. godine, u okviru ovog projekta, crnogorska delegacija koju su činili nezavisni poslanik crnogorskog parlamenta Aleksandar Damjanović i predstavnica Odbora za ekonomiju, finansije i budžet Tijana Knežević bili su učesnici Studijske

posjete Berlinu. Tokom posjete Bundestagu i Bundesratu, članovi parlamenta zemalja Zapadnog Balkana sastali su se sa predsjedavajućim Parlamentarne grupe za saradnju Bundestaga sa zemljama JIE, Josipom Juratovićem i sa predstavnicima Istočnoevropske parlamentarne grupe Bundestaga i Zelene parlamentarne grupe. Učesnici studijske posjete sastali su se i sa predstavnicima neprofitnih "think tank" organizacija, koje su aktivne na polju održivog korišćenja energije, kao sto su Grupa za energetski nadzor (EGW) i Agora Energiewende ali i EUREF kampus, koji svojim radom promoviše sprovođenje energetske tranzicije. Jedna od glavnih poruka koje su se mogli čuti tokom ove posjete jeste da zemlje regiona moraju mijenjati ali i zajednički sprovoditi energetske politike.

- U okviru projekta koji je podržao Otvoreni regionalni fond za Jugoistočnu Evropu – Biodiverzitet i Energetska efikasnost Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ), Škola je inicirala uspostavljanje neformalne Zelene poslaničke grupe u crnogorskoj Skupštini. Cilj ove inicijative bio je formiranje poslaničke grupe kako bi teme životne sredine dobile zaslужeni prioritet i našle se u fokusu prilikom odlučivanja. Ovim projektom predviđena su i dodatna usavršavanja poslanika kroz posjete sastancima neformalne Zelene poslaničke grupe u Srbiji ali i zemljama EU. Zainteresovani poslanici su potpisali povelje kojima se obavezuju da će tokom svog poslaničkog mandata aktivno

raditi na: promovisanju, pokretanju i sprovođenju inicijativa na lokalnom, nacionalnom i regionalnom nivou, u skladu sa vrijednostima i principima zaštite životne sredine i održivog razvoja; uključivanju javnosti i civilnog sektora u proces donošenja odluka u oblasti zaštite životne sredine i održivog razvoja, kao i na sticanju novih znanja i vještina u oblasti životne sredine i održivog razvoja.

Alumnisti Škole, parlamentarci iz Crne Gore, učestvovali su krajem novembra na II parlamentarnom forumu o energetskoj efikasnosti za zemlje JIE, u Skoplju.

U oviru Škole organizovali smo i posjetu parlamentaraca sa Kosova, relevantnim institucijama koje se bave energetskom efikasnošću u Crnoj Gori.

PROJEKTI 2018/2019

- Institucionalna podrška Fonda braće Rokfeler kroz program "Napredak Crne Gore u ostvarivanju Kopenhaških kriterijuma i standarda vladavine prava u okviru EU pregovora"
- „Do boljeg građanskog aktivizma i održivog učešća građana u Crnoj Gori“ - Fondacija Čarls Stjuart Mot
- „Do bolje primjene besplatne pravne pomoći“ - Ministarstvo pravde
- „Doprinos implementaciji Strategije za izvršenje krivičnih sankcija 2017-2021 kroz jačanje primjenje alternativnih sankcija i resocijalizacije zatvorenika“ - Ministarstvo pravde
- „Mladi aktivni građani – MAG“ - Ministarstvo sporta
- „Istraživačko novinarstvo i dinamičan medijski sadržaj kako bi se čulo za probleme žena“ - Internews/Glavni aplikant Građanska alijansa, partner na projektu Mreža za istraživanje organizovanog kriminala i korupcije (LUPA)
- „Pružanje pravne pomoći izbjeglicama i tražiocima azila u Crnoj Gori“ - UNHCR
- „Reforma sistema izvršenja krivičnih sankcija“ – Ambasada Kraljevine Holandije
- „Socijalna zaštita i sklonište za pripadnike LGBT populacije“ – Komisija za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću
- „Škola demokratskog rukovođenja“ - Komisija za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću
- „Škola demokratskog rukovođenja“ – Savjet Evrope
- „Zajedno za progres u poglavljima 23 i 24“ - The Balkan trust for Democracy, a project of German Marshall Fund

- „Unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba na lokalnom nivou, kroz izgradnju kapaciteta policije, tužilaštva i lokalne samouprave“ – Ministarstvo za ljudska i manjinska prava
- „Škola političkih studija- manjinska prava u CG“ - Ministarstvo za ljudska i manjinska prava

Veliki doprinos imaju i naše članice Inicijativa mladih za ljudska prava (YIHR) i NVO “35mm”, koje su imale projekte i aktivnosti od sljedećih donatora:

- „(Ne)Zastupljeni u medijima“ - Ambasada Australije u Srbiji
- Regionalni program razmjene - Evropska komisija
- „Bavimo se etikom i lažnim vijestima“ - Evropska komisija
- „Neispričane priče: novinari u opasnosti“ - Evropska komisija u saradnji sa Hrvatskim novinarskim udruženjem
- „Pravednost a ne nepristrasnost – iskorijenimo kronizam!“ - Evropska komisija (Action SEE) u saradnji sa fondacijom Metamorfozis
- „Crna Gora bez mržnje 2018“ - Ministarstvo sporta/Direktorat za mlade
- Otvoreni regionalni fond za Jugoistočnu Evropu Energetska efikasnost (ORF-EE), koji implementira Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH (GIZ), u ime Vlade Njemačke
- Otvoreni regionalni fond za Jugoistočnu Evropu - Biodiverzitet, koji implementira Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH u ime Vlade Njemačke
- „Koalicija za doprinos zadovoljenju prava i potreba lica sa invaliditetom“ - Komisija za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću
- „Kreirajmo Crnu Goru bez mržnje“ - Savjet Evrope (EYF)
- „Jezici manjinskih naroda u Javnoj upravi - između zakona i prakse“ - Ministarstvo za ljudska i manjinska prava

- „(Ne)zaštićeni“ - Ministarstvo za ljudska i manjinska prava
- „Podrška rehabilitaciji kroz okupacionu terapiju u zatvorenim institucijama u Crnoj Gori“
 - Savjet Evrope
- „Shared narratives“ - YIHR Croatia/Robert Bosch Stiftung
- „Engaging Content Grant“ - Internews/MINA, glavni aplikant MINA News Agency, partner na projektu NVO „35mm“
- „ISTRAŽUJ kao novinar, OTKRIJ medijsku pismenost“ – Ambasada SAD

KANDIDATURE/ČLANSTVA

Osim kroz programske aktivnosti, dali smo doprinos i putem rada institucija sistema, kroz različita članstva i kandidature.

Programski direktor GA **Boris Raonić**, član je Etičkog odbora Uprave policije i Odbora za dalju reformu izbornog zakonodavstva Skupštine Crne Gore.

Finansijsko-administrativna direktorica **Edina Hasanaga Čobaj**, članica je Savjeta za zaštitu pacijenata u Specijalnoj bolnici za psihijatriju u Kotoru.

Koordinator Programa ljudskih prava i pravde **Milan Radović**, član je Savjeta RTCG i Radnog tijela Nacionalnog preventivnog mehanizma koje je formirao Ombudsman. U maju 2018. godine bio je izabran za kandidata Crne Gore za UN Komitet za ljudska prava.

Koordinatorka Medijskog programa **Kristina Ćetković**, početkom marta izabrana je za članicu Radne grupe za izradu teksta Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o nacionalnom javnom emiteru Radio i Televizija Crne Gore.

Pravni savjetnik **Zoran Vujičić** je u aprilu 2018. godine izabran za člana Državne izborne komisije.

Medijski savjetnik GA **Darko Ivanović**, je krajem decembra 2017. godine, uprkos dokazima koje je prilložio, u Skupštini razriješen sa mesta člana Savjeta Agencije za elektronske medije (AEM). Njegova žalba Ustavnom sudu, privremena mjera koju je predložio Osnovnom sudu, a koje su odbijene, uzrokovale su da uputi tužbu protiv Crne Gore Sudu za ljudska prava u Strazburu.

REKLI SU O NAMA...

Institucija Zaštitnika iz godine u godinu, ostvaruje uspješnu saradnju sa Građanskim alijansom. Stručnost i posvećenost temama iz oblasti zaštite ljudskih prava i sloboda i u prethodnoj godini dokazana je na više polja djelovanja ove organizacije. Istrajnost u postavljenim ciljevima i programima ali i proaktivnost i kreativnost za pokretanje novih ideja, smatramo najznačajnijom odlikom vašeg rada. Budući da posao u promociji i zaštiti ljudskih prava nikada nije završen, vjerujem da ćemo nastaviti sa zajedničkim aktivnostima, na obostrano zadovoljstvo, a na dobrobit građana.

Šućko Baković, zaštitnik ljudskih prava i sloboda

Plodna saradnja se ogledala u pogledu jačanja prava pacijenata i uopšte njihovih ljudskih prava i sloboda, kao i u poboljšanju uslova za liječenje i njihovu rehabilitaciju, posebno kroz unapređenje i razvoj psihosocijalne službe, sa akcentom na radno okupacionu terapiju. Na svim vašim značajnim konferencijama, okruglim stolovima i drugim stručnim skupovima iz oblasti unapređenja prava pacijenta, posebno pacijenata sa izrečenim mjerama bezbjednosti i/ili kaznama zatvora, sa punim uvažavanjem, dali ste mogućnosti za naše učeće i doprinos u izradi strategija, izvještaja i analiza koje ste brižljivo pripremali. Takođe ste pokazali zainteresovanost da kroz određenje projektne aktivnosti i materijalno pomognete ovu ustanovu.

Dragan Čabarkapa, direktor Specijalne bolnice za psihijatriju iz Kotora

Kako je kraj godine obično vrijeme za sumiranje rezultata i postignuća, želim da vas informišem da je Ustavni sud Crne Gore izuzetno zadovoljan saradnjom sa Građanskim alijansom koja je ostvarena u godini koja je za nama. Nadam se da ćemo i u tekućoj godini nastaviti uspješnu saradnju i da ćemo je zajedničkim aktivnostima dodatno osnažiti.

Desanka Lopičić, sutkinja i bivša predsjednica Ustavnog suda

Ministarstvo sporta - Direktorat za mlade od osnivanja u kontinuitetu ima uspješnu saradnju sa omladinskim organizacijama u cilju unapređenja položaja mladih u našem društvu. Jedna od tih organizacija je i NVO „35mm“, članica GA, koja uz podršku Ministarstva sporta, uspješno implementira projekat koji se odnosi na prevenciju i suzbijanje govora mržnje.

Nenad Koprivica, direktor Direktorata za mlade

Za mene lično, svakako i za moje učenike, takmičenje održano 6. septembra u Nikšiću je bila prava avantura! Jedan nesvakidašnji događaj koji me je na novi način približio mom gradu, ljudima, institucijama. Posebno naglašavam jedan mladalački duh koji je krasio tog dana sve učesnike takmičenja! Tome je doprinio izuzetno profesionalan i brižljiv odnos vaših članova prema svakom segmentu takmičenja! Od tehničkih detalja, osvježenja i užine do suštinski važnih zahvalnica i fotografija koje su zabilježile događaj! Važno je, bar meni lično, da je brzina korespondencije bila na visokom nivou. Stoga, sve pohvale za interakciju između nas! Dozvolite da primijetim kako su i učenici odgovorno postupali prema projektu naročito zbog toga što su zaključili da vi poklanjate pažnju njima poštujući njihove godine! Posjeta Podgorici i institucijama 17. septembra se odvijala u skladu sa predloženom agednom. Bila je to prilika da naučimo više na malo drugačiji način nego u učionici! To afirmiše i očekivanja učenika da saznaju o djelovanju intitucija na jedan praktičan način! Ja sam se lično obratila Milanu Radoviću sa utiscima odmah nakon završene studijske posjete Podgorici i i izrazila želju da ponovo sa vama sarađujemo! Veliko Vam hvala na strpljenju i poštovanju svih dogovorenih detalja! Iskreno se nadam da ćemo imati priliku da se ponovo družimo!

Marija Lazarević, nastavnica Gimnazije „Stojan Cerović“ iz Nikšića

Volonterski klub Gimnazije „Slobodan Škerović“ - Podgorica sarađuje s NVO „35mm“ već dvije godine. U okviru ove saradnje posebno ističemo izuzetan odnos s predstvincima pomenute organizacije koji su posvećeni postizanju zajedničkog i dogovorenog cilja. Komunikacija s njima je otvorena i jasna, spremni su za nove ideje koje doprinose rješavanju problema ili unapređuju zajedničke aktivnosti. Izuzetno smo zahvalni na odnosu u kom osjećamo da se i naš doprinos cijeni i da smo kao partneri važni u realizaciji aktivnosti.

Vanja Rakočević, pedagogica i koordinatorka Volonterskog kluba Gimnazije „Slobodan Škerović“

Građanska alijansa

256,100.22

169,639.63

Prihodi

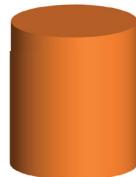
Rashodi

Inicijativa mladih za ljudska prava (YIHR)

51,438.66

48,005.32

Prihodi

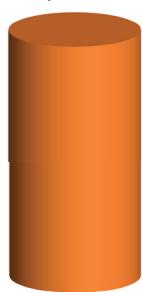
Rashodi

NVO 35mm

81,990.57

81,760.80

Prihodi

Rashodi

DONATORI

Ambasada Australije u Srbiji

Ambasada Kraljevine Holandije

Beogradski fond za političku izuzetnost

Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori

Evropska omladinska fondacija

Fondacija Čarls Stjuart Mot

Fond za otvoreno društvo

Fondacija braće Rokfeler

Internews

Komisija za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću

Metamorphosis Foundation, Westminster Foundation for Democracy, CRTA – Center for Research, Transparency and Accountability, Citizens Association Why not?, Center for Democratic Transition, Open Data Kosovo (ODK) i Levizja Mjaft!

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava Crne Gore

Ministarstvo sporta Crne Gore

Ministarstvo pravde Crne Gore

Otvoreni regionalni Fond za Jugoistočnu Evropu Energetska Efikasnost (ORF-EE), Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Robert Boš

Savjet Evrope

The Netherlands Helsinki Committee

The Balkan Trust for Democracy, a project of the German Marshall Fund

UNHCR Representation in Montenegro

PARTNERI

PARTNERI IZ ZEMLJE

- Centar za zaštitu i proučavanje ptica (CZIP)
- NVO 4 Life
- NVO Alfa Centar
- NVO Agencija za lokalnu demokratiju
- NVO Asocijacija za Demokratski Prosperitet – Zid
- NVO Centar za demokratiju i ljudska prava (CEDEM)
- NVO Centar za demokratsku tranziciju (CDT)
- NVO Centar za defendologiju
- NVO Centar za ženska prava
- NVO CRINK
- NVO Fond za aktivno građanstvo (fAKT)
- NVO Forum MNE
- NVO LGBT Forum Progres
- NVO Lupa
- NVO Mladi Romi
- NVO Monitoring group Ulcinj- MogUL
- NVO NOMEN
- NVO Ozon
- NVO ROM Koračajte sa nama - Phiren Amenca
- NVO SAFRA

- NVO Savez udruženja paraplegičara Crne Gore
- NVO SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja
- NVO Udruženje paraplegičara Podgorica
- NVO Udruženje paraplegičara Bar
- NVO Udruženje paraplegičara Pljevlja
- NVO Udruženje Roditelji
- Omladinski klub Nikšić
- Program za hiporehabilitaciju za djecu sa teškoćama u razvoju konjičkog kluba Budućnost
- Savez slijepih
- Sindikat medija Crne Gore
- Udruženje sudija Crne Gore
- Udruženje tužilaca Crne Gore
- Unija slobodnih sindikata Crne Gore
- Volonterski klub Gimnazije “Slobodan Škerović”
- Volonterski klub Gimnazije “25. maj”

INOSTRANI PARTNERI

- Ambasada Australije
- Asocijacija Škola političkih studija
- Balkanski fond za političku izuzetnost (Srbija)
- Centar za omladinski razvoj – PRONI (Bosna i Hercegovina)
- Centar za društveno ekonomski razvoj
- Civil Rights Defenders
- Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) – GmbH

- Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori
- EGAM - Evropski antirasistički pokret
- Evropska akademija za diplomatiju
- Francusko - njemačka kancelarija za saradnju mlađih OFAJ
- Inicijativa mlađih za ljudska prava (Srbija, Kosovo, Hrvatska i Bosna i Hercegovina)
- Organizacija za evropsku bezbjednost i saradnju (OEBS)
- Regionalna kancelarija za saradnju mlađih (RYCO)
- Savjet Evrope
- UN Montenegro

INSTITUCIJE/MEDIJI

- Agencija MINA
- A1 TV
- Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama
- Crveni krst Nikšić
- Dan
- DeFacto agencija
- Direktorat za mlade – Ministarstvo sporta
- Ekonomsko-ugostiteljska škola (Nikšić)
- EU info centar
- Fakultet vizuelnih umjetnosti – Univerzitet Mediteran
- Fakultet političkih nauka – Univerzitet Crne Gore
- Gimnazija „Niko Rolović“ (Bar)
- Gimnazija „Stojan Cerović“ (Nikšić)

- Gimnazija „Slobodan Škerović“ (Podgorica)
- Gimnazija „Panto Mališić“ (Berane)
- Gimnazija „25 maj“ (Tuzi)
- Komora javnih izvršitelja
- Ministarstvo pravde
- Ministarstvo unutrašnjih poslova (MUP)
- Ministarstvo vanjskih poslova – Generalni direktorat za multilateralne poslove
- Ministarstvo za ljudska i manjinska prava
- Ministarstvo prosvjete
- Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore
- Odbor za evropske integracije Skupštine Crne Gore
- Opština Berane
- RTCG
- Specijalna bolnica za psihijatriju (Kotor)
- Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore
- Zakonodavni odbor Skupštine Crne Gore
- Zavod za izvršenje krivičnih sankcija (ZIKS)
- Uprava policije
- Uprava za inspekcijske poslove
- Ustavni sud
- Vijesti
- Vrhovno državno tužilaštvo

GRAĐANSKA ALIJANSA

Bord direktora/ica

Ajša Hadžibegović, razvojna direktorica

Edina Hasanaga Čobaj, finansijsko-administrativna direktorica

Boris Raonić, programski direktor

Darko Ivanović, medijski savjetnik

GA tim

Milan Radović, koordinator Programa ljudskih prava i pravde

Kristina Ćetković, koordinatorka Medijskog programa

Sanja Rašović, koordinatorka programa Dobro upravljanje

Zoran Zola Vujačić, office i IT menadžer

Zoran Vujičić, pravni savjetnik

Jelena Ristović, projektna asistentkinja

Aleksandra Vukčević, projektna asistentkinja

Blažo Crvenica, konsultant

Savjet GA

Gordana Đurović

Vedran Džihić

Džemal Perović

Branislav Radulović

Olivera Komar

Nadzorni odbor GA

Sead Sadiković

Zoran Živković